

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11223

VEN S'HELFT NIT KEYN
HARMATN

V. Lvovitsch

*The original of this title comes from the permanent collection of the
YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

0-657-11223-2

9780657112233T.PS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

35 1179 .באפ

Всеукраїнська Філія
ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИДАВНИЦТВА НАРОДІВ СРСР
при президії ВУЦВК'у

ЄВРЕЙСЬКОЮ МОВОЮ
В. Львович
КОЛИ ГАРМАТИ БЕЗСИЛІ

НА ЄВРЕЙСКОМ ЯЗЫКЕ
В. Львович
КОГДА ПУШКИ БЕССИЛЬНЫ

א י נ ה א ל ט :

- 3 אינ יאנוואר 1923
- 6 „סראנצווזישע סאָלדאטן, ברידערט זיכ מיט די ארבעטער!“
- 8 „אינ פאָלק זינען קיין באַשעס ניטאָ“
- 12 די מיסע מיטן טשעמאָדאנ
- 14 א ציילעם אונ... א פינ
- 15 קינאָ קאפּיר
- 20 צוויי בריח צום גענעראל דעגוט
- 23 וועגן דעם באדינער פון לייסענאנט קאנאָ
- 27 אינ אַטשערעט
- 34 די שטראַם
- 37 וויאָזוי הער קלעמאנסאָ האָט אומגערן געהאַלפן רעם פראנצ. קאָמיוג
- 47 „דער גערעכטער און גנעדיקער געריכט“

ניט קוקנדיק אפ אלע האמצאָעס אונ שפיצלעך, איז דאָך
קיינעם ניט געלונגען צו זיין אפ דער לעצטער זיצונג, וואָס
איז פאָרגעקומען בא פארמאכטע טירן. וואָס פאר א טראגעדיע
ס'האָט זיך דעם לעצטן טאָג אָפגעשפילט אינעם געריכט־זאל,
ווייסן נאָר די „אויסדערוויילטע“.

איז דער פרעסע אָבער האָט זיך נאָר באוויזן א קורצינקע

נאָטיצ:

דער לעצטער טאָג

איבער דער אָבסטרוקציע, וואָס די באשולדיקטע האָבן
דורכגעפירט, איז דער לעצטער טאָג סונעם פראָצעס פאָרגעקומען
בא סארמאכטע טירן. די הויפט-באשולדיקטע — הינרייך שטאָלץ,
על־קערימ, קארל לענצער, סעלדמען, יאָסיפ מערינג — זיינען
פארמישפעט געוואָרן יעדערער צו סופציק יאָר קאטאָרנע. די
איבעריקע — סונ 1 יאָר ביז פינף יאָר.

ווער ווייסט, ווו געפינען זיך אצינד די כאוויירימ, וואָס
זיינען פארמישפעט געוואָרן אינ מיינצ? ווער געדענקט איצט
אלעמענס נעמען? צי לעבן זיי, אָדער זיי זיינען אומגעקומען
מיט א לאנגזאמען טויט אפ דער פראנצויזישער קאטאָרגע?
ענטפערן אפ דיאָזיקע פראגעס קען נאָר דער אויבער־פראָ-
קוראָר פונ פראנקרײַך. דאָס איז אָבער ניט אזוי וויכטיק. וויכ-
טיק איז דאָס, וואָס די זאך פונ די רורער קאָמיוגיסטן לעבט!
אפ זייער דערפארונג לערנען זיך די קאָמיוגיסטן פונ דער
גאנצער וועלט, וויאזוי צו פירן אנטימיליטאריסטישע פראָפא-
גאנדע.

מע, און וואָס גיכער זי וועט פארניכטעט ווערן, אלץ בעסער
וועט זײַן...

דער פּאָרזיצער האָט אים איבערגעריסן:

— באשולדיקטער, אייך האָט מען געגעבן דאָס לעצטע וואָרט
קיינער וועט אייך אָבער נישט דערלויבן אויסצונוצן דאָס לעצטע.
וואָרט צוליב אַגיטאציע. איר דארפט נישט פארגעסן, אז איר
געפינט זיך פארן געריכט...

— דאָס איז אַן אָפּערעטקע, נישט קײַן געריכט.

אינ זאל האָט זיך דערהערט א צופרידענער געלעכטער.
דער פּאָרזיצער איז פאר פארדראָס אזש רויט געוואָרן. ער
האָט זיך א ווײַלע א שושקע געטונ מיט די געריכט־מיטגלידער.
דערנאָך איז ער אופגעשטאנען און געמאָלדן:

— די זיצונג וועט פאָרגעזעצט ווערן פא פארמאכטע טירן.
ארויספירן דעם אוילעם!

היינרייך שטאַלץ האָט זיך אופגעהויבן פון דער באַנק און
אָנגעהויבן זינגען:

„שטייט אופ, איר אלע, ווער ווי שקלאפן, פון הונגער לעבן
מוז און נויט“...

די באשולדיקטע האָבן אונטערגעהאלטן אפ פארשיידענע
שפראכן, און דער אוילעם, וואָס איז פאמעלעך ארויסגעגאנגען
פון זאל, האָט אויך מיטגעזונגען. און שפעטער מיט עטלעכע
רעגעס האָבן די ליד אונטערגעכאפט די ארבעטער, וואָס האָבן
זיך צונויפגעזאמלט פאר דער געריכט־געפּיידע און געווארט
אפן אורטייל.

פונעם מעכטיקן געזאנג האָבן געציטערט די ווענט פון
דער אלטער געפּיידע און ס׳זיינען בלייב געוואָרן די ריכטער,
וואָס זיינען פארבליבן אין זאל.

רעוואָליוציע. און דאן האָט זי אָנגעהויבן אַינרײַדן: „ארבעט, ליבינקע“.

דאָס איז אָבער נאָר פאר די ארבעטער. די זינדלעך פונ דערזעלבער בורזשואזיע האָבן גלײַכצײַטיק דורכגעפירט טעראָריסטישע אקטן איבער די פראנצויזישע אָפיצערן. וואָס ווילט איר דערגרייכן מיט דעמדאָזיקן מישפעט? אופדעקן אונדזערע מײַסימ? מיר באהאלטן זיך דען?

מיר זאָגן, אז אונדזער סוינע איז די בורזשואזיע פונ אלע נאציאָנאליטעטן און ראסעס, אונדזערע פריינט זינען—די פראָלעטאריער פונ אלע לענדער. טוט נאָר א קוק אפן נאציאָנאַלן באשטאנד פונ די באשולדיקטע, צי דען איז דאָס ניט דער בעסטער באווייז?..

— באשולדיקטער לענצנער, איך נעם בא אייך צו דאָס וואָרט. היינרייך שטאַלץ!

— איך פארייניק זיך צו לענצנערס ווערטער.

— פעלדמאן!

— איך אויך!

— פאל איסטי!

— אינ וואָס באשולדיקט מען אונדז? אינ געהערן צום קאָמוניג, צו דער פארטיי? דאָס איז נישט קיין פארברעכן. נאָר א קאָוועד. איר באשולדיקט אונדז, אז מיר, פראנצויזישע סאָלדאטן, האָבן פאראטן דאָס פאָטערלאנד; מיר מיט אייך, הערן ריכטער, האָבן אָבער פארשיידענע פאָטערלאנדן.

אײַער פראנקרייך פונ דער בורזשואזיע און פונעם ראנטיע (* איז פאר אונדז ניט קיין פאָטערלאנד, נאָר א בייזע שטיפמא-

(* ראנטיע— א מענש, וואָס באטייליקט זיך ניט אינעם חירטשאפטלעכן לעבן, נאָר ער לעבט אויסשליסלעך אפ די פראָצענטן פונ ווערטפאפירן.

און דער פראָקוראָר האָט גענומען לאנג און אויספירלעך
דערווייזן, פארוואָס מע מוז עס אָנווענדן צו אלע באשולדיקטע
די סאמע שטרענגסטע שטראַפֿ-מיטלען...

— די געריכט־אויספאָרשונג איז פארענדיקט, — האָט געזאָגט
דער געריכט־פאָרזיצער — דאָס לעצטע וואָרט באקומען די בא־
שולדיקטע. — באשולדיקטער ארטור פערבערג!

ס'האָט זיך אופגעהויבן אן אלטער בערגער, א קאָמוניסט.
— די מילכאָמע האָט זיך אוועקגעלייגט ווי א שווערע מאסע
אפ די פלייצעס פונ די ארבעטער. דער ווערסאלער אָפּמאכ
האָט נאָך מער פארערגערט די לאגע. דערנאָך די אָקופאציע.
וואָס האָט זי געגעבן די ארבעטער ווייסנ' אלע. אָט פארוואָס
אי"כ בין ארויסגעטראָטן קעגן דער בורזשואזיע אונדזערער און
קעגן דער פראנצויזישער. איך וועל זיך שלאָגן מיט איר ביזן
סאָפּ פונ מיין לעבן. אייער געריכט קען מיך ניט מישפעטן,
איך שפּי אפ אימ.

— הייסט עס, אויך אפ דער עלטער ווילט איר ניט כאראָטע
האַבן? — האָט געפרעגט דער פראָקוראָר.

— איך האָב ניט אפ וואָס כאראָטע צו האַבן.

— זעצט זיך. באשולדיקטער לענצנער!

— אונדזער בורזשואזיע האָט זיך דערשראָקן, זי האָט אָפֿ־
געגעבן אירע פאָזיציעס. פריער האָט זי אונדז, ארבעטער, גע־
רופן צו שטרײַקן און צו אָפּשטעלן דעם קוילנ־ארויכבאקום,
און דערנאָך... דערמאנט זיך נאָר אָן דעם פירגערמײַסטער
לוטערבעק, וועלכער האָט זיך געווענדעט נאָך הילפּ צו זײַן
פארביסנסטן סוינע. וואָס הייסט עס?

די בורזשואזיע האָט זיך דערשראָקן פארן געשפענסט, וואָס
זי האָט אליין שיר ניט ארויסגערופן — פאר דער סאָציאלער

שוין דערעסן דעם אוילעם, און קיינער קוקט זיך איצט אפ זיי ניט אום.

קיינמאל האָט מען וועגן מינצ אזויפיל ניט גערעדט אין פראנקרייך און אין דײַטשלאנד. און וויאזוי זאָל מען ניט ריידן! אפ דער באשולדיקונג־באנק זיצן העכער הונדערט מאן דײַטשן, פראנצויזן, אראבער, נעגערס... 18 פארשיידענע נאציאָנאליטעטן, א צענדליק איבערוועצערס.

דאָס טראדיציאָנעלע:

— אופשטיין, דער געריכט גייט!

דאָס טראדיציאָנעלע אויסרופן: היינריכ שטאַלץ, פאַל איסטי, קארל לענצנער, על־קערימ, פעלדמאן, יאָסיפ מארינג...

צוויי שאָ האָט זיך געצויגן דאָס אויסרופן אפ פארשיידענע שפראכן און דיאלעקטן. נײַן שאָ האָט מען געלייענט דעם באשולדיקונג־אַקט, און די איבערוועצער־אַרמיי האָט אים איבערגעזעצט אפ א צענדליק שפראכן. עפיואָד נאָך עפיואָד איז דורכגעגאנגען פאר די צוהערער.

די גאנצע באשולדיקונג האָט מען געקענט אויסדריקן אין

איינ וואָרט:

— בונט!

— פאר אייך, הערן ריכטער, געפינען זיך נישט גאָר קיין געוויינלעכע פארברעכער. זיי זײַנען אין דער מערהײַט יינגלעך, אייניקע האָבן נאָך אפילע קיין וואָנצן נישט.

איך ווייס, אז אפ אייניקע וועט עס שטארק ווירקן. אָבער ווייכהערציקייט בענעגייט צו די פארברעכער וועט שוין פאר זיך אליין זײַן א פארברעכן קעגן דעם פאָטערלאנד און קעגן דער גערעכטיקייט. מיט זייער טעטיקייט צום שאָדן פון דער ארמיי האָבן זיי...

דאָך האָבן דיִדאָזיקע אלע מיטלען נישט אָפּגעהאלטן אונדז פונג ווייטערדיקער ארבעט. ס'איז נאָך אפילע ניט אריבער קיין צוויי כאדאָשימ נאָכן געיעג אפן „רעקרוט“, און ס'האָט זיך שוין באזויגן דער „רויטער רעקרוט“. אויך אצינד האָט זיך די פאָליציי ניט שטארק אויסגעצייכנט מיט איר שפיר־פּעיקייט. וועגן דעם אָבער וועל איך אײַך דערציילן ווען ס'איז א צווייט מאָל, — האָט דער סערזשאַנט־קאָמיוגיסט פארענדיקט זײַן מיסע.

דערנאָך האָט ער שטאַלצ דערציילט, וויאזוי איין קאָמיוגיסט פונג זײַן קעמערל האָט צעקלעפט פראַקלאַמאציעס, און איין פראַקלאַמאציע האָט ער אָנגעקלעפט דעם שוצמאן אפּ דער־פּלייצע, איין דער צײַט, ווען א צווייטער קאָמיוגיסט האָט דעם שוצמאן פארנומען מיט עפעס פּוסטע שײלעס.

וועגן דעם, וויאזוי די פראנצויזישע קאָמיוגיסטן האָבן געפירט די פאריזשער פּאָליציי פאר דער נאָז־באמ ארויסלאָזן דעם „רויטן רעקרוט“, האָט שוין די קאמער ניט געהערט, ווייל אפּ מאָרגן האָט מען די ארעסטירטע געמאָלדן דעם טאָג, ווען ס'וועט פאָרקומען זייער מישפעט, און דער פריילעכער סער־זשאַנט האָט צוזאמען מיט אלע איבעריקע באשולדיקטע אָנגע־הויבן פּלייסיק זיך גרייטן צום געריכט.

„דער גערעכטער און גנעדיקער געריכט“

די אלטע מיטלאַלטערלעכע געפּיידע האָט נאָך ניט געזען אזא אופגעלעבטקייט. פּאָטאָגראפן, קינאָ־אָפּעראַטאָרן, קינסטלער דרייען זיך פארבײַ דער באשולדיקונג־באַנק, קנאקן מיט די אַפּאראַטלעך און מאכן פארצייכענונגען. די מאַגני־פּליצן האָבן

צומ אָנהייב איז אלץ געגאנגען, ווי מיר האָבן אויסגערעכנט.
נאָך איידער די פּאָליציי האָט צעקײט וואָס דאָ טוט זיך, האָבן
מיר זיך שוין ארוּפגעקליבן אפּן אוּטאָמאָביל. דעמאָלט איז
פאָרגעקומען סאַמע דאָס לעכערלעכסטע. אינ דעם מאָמענט,
ווען אונדזער אוּטאָמאָביל האָט א ריר געטון פּונ אָרט, האָט
זיך א גאַנצע מאכנע פּאליצייאַנטן אָנגעכאַפט אינעם אוּטאָמאָ-
ביל, אונ געוואָלט אונדז אָפּשטעלן. די מאשינ האָט זיך אָפּער א
ריס געטון אונ די פּאָליצייאַנטן זינען אָפּגעשלידערט געוואָרן
ווייט אינ פיידע זיטן. דאָס האָט פאַרשאפט ניט ווייניק פאַר-
געניגן דער גרויסער צאָל דורכגייער, וואָס זינען אינ דער
צײט געגאנגען צו דער ארבעט.

דאָך איז דער פּאָליציי פּאלד געלונגען צו דערוויסן זיך
דעם אדרעס פּונ איינער פּונ די דירעס, וווּ מיר האָבן פּארהאלטן
אונדזער צײטונג. אריינגיינ אינעווייניק האָבן זיי זיך ניט אינ-
געשטעלט; דאָך האָבן זיי סאַמע פאַר דער טיר פּארהאלטן פיר
כאוויירימ, וואָס זינען פּונ דאָרט זאָרגלאָז ארויסגעגאנגען מיט
די נומערן „רעקרוט“.

דאָס איבעריקע איז גוט באוּווסט. אינ מעשעכ פּונ צוויי וואָכן
זינען אונעקגעשטעלט געוואָרן אינ פולער שלאכט-גרייטקייט
די אלע מענטשן, וואָס זינען בארופן צו באשיצן די יעסוידעס
פּונ דער געזעלשאפט. ס׳זינען געמאַכט געוואָרן העכער הונ-
דערט אונטערזוכונגען. די שטאַפּ-קווארטיר פונעם פאַרבאַנד
האָט מען צעקלאפט, אונ כוּצדעם האָט מען אינ פאַריזש אונ אינ
דער פּראָווינצ פּארהאלטן הונדערט אונ פּערציק יונגע כאוויירימ,
אונ מ׳האָט זיי באשולדיקט אינ אַנטימיליטאַריסטישער פּראָפּאַ-
גאַנדע אונ אינ גרינדן א געהיימע געזעלשאפט, וואָס שטעלט
זיך פאַר א ציל אראָפּצווארפן די עקזיסטירנדיקע אָרדענונג...

דזערע כאוויירימ אזוי פארמולירט די פראגראם פון דעם, וואָס מיר האָבן פאלד צו טון.

— נעמט דידאָזיקע פעקלעך „גערעכטיקייט“¹, פארוויקלט אינ זיי אונדזער „רעקרוט“ און זאָלן די דרוק־ארבעטער, וואָס האָבן כיישעק אביסל א שפיל צו טון זיב, ארויסטראָגן דידאָזיקע פעקלעך פון דרוקערײ. איך בין זיכער, אז זיי וועלן דורכגיין, אפצולאָכעס דער פאָליציי.

געזאָגט — געטון: די ארבעטער האָבן גענומען די פעק און פארטראָגן זיי אינ א געדונגענעם אווטאָמאָביל, וואָס עמעצער פון אונדז האָט אפ יעדן פאל באצייטנס ארויסגערופן. שטעלט זיך פאָר, אז דערזעענדיק די קעפלעך פון קלעמאנ־סאָס² אָרגאן, וואָס האָבן זיך שטארק געוואָרפן אינ די אויגן, זיינען די פאָליציאָנטן גרייט געווען צו שטעלן זיך פאר זיי אינ פראָנט.

מיר האָבן געקייכט פון געלעכטער, צוקוקנדיק דורכן פענצ־טער, וואָס אינ דרויסן קומט פאָר.

דערווייל איז אָבער געווען פארענדיקט נאָר דער ערשטער טייל פון דער היסטאָריע. אצינד האָבן מיר זיך געדאהפט אליין ארויסדרייען, קעדיי צו באזאָרגן דעם אווטאָמאָביל אָפ א זיכערן אָרט. מיר האָבן באשלאָסן ארויסצוגיין וואָס שנעלער און דורכשמוגלען זיך מיט אונדזערע פעקלעך אינ דער צייט, ווען אונדזערע קעגנער וועלן מיסטאָמ אפ א מינוט צעטומלט ווערן פון אונדזער אומגעריכטן מאנעווער.

¹ „רעקרוט“ האָט זיך געדרוקט אינ איין דרוקערײ מיט דער צייטונג „גע־רעכטיקייט“ — קלעמאנסאָנס אָרגאן, איינע פון די סאמע רעאקציאָנערסטע צייטונגען אינ פראנקרײכ.

² א באוויסטער פראנצויזישער רעאקציאָנערער פאליטישער טוער.

— קלאָר, אז פון דיטשלאנד; גיי פאלד אונ גיב איבער
דינ שעפ. דו פארשטייסט, מע באצאלט אונדו קעדיי מיר זאָלן
אופרודערן די געזעלשאפטלעכע מיינונג אונ ארויסרופן א
פאניק. כ'מיינ, ס'איז פארשטענדלעך? אונ אצינד מיטג רעכטן
פוס מארש, צום טייל, אויב דו ווילסט נישט...

דער כאווער סאָלער איז שוין געווען גרייט מעכאפעד זיין
אימ מיט א פאנטאָפּל. איר מעגט מיר גלויבן, אז ער האָט
אונדו ניט געצווונגען איבערצוכאזערן דעם באפעל. איינס איז
יעדנפאלס געווען קלאָר: די לאגע איז געוואָרן ערגער. פון
מינוט צו מינוט האָט געקענט אָפגעגעבן ווערן א באפעל וועגן
אן אונטערזוכונג. פון דער אנדערער זייט, וואָלט איצט געווען
צו ריזיקאליש ארויסצוגיין אפן גאס מיט די נומערן „רעק-
רוט.“ פירען אנטקעגן צוויי טוצ — דאָס איז שוין גאָר ניט קיין
גלייכע שפּיל.

ערגעץ האָט דער זייגער פאמעלעך געשלאָגן זעקס. איינער
נאָכן אנדערן זיינען אָנגעקומען די ארבעטער פון דער צוויי-
טער וואכטע אונ האָבן פארנומען זייערע ערטער. די ארבעטער
פון דער באנאכטיקער וואכטע האָבן זיך צופיסלעך איינגעוואשן
אונ געגרייט זיך אוועקצוגיין פון דער דרוקעריי, ווו ס'האָבן
זיך סאכאקל מיט עטלעכע שאַ צוריק אָפגעדרוקט הונדערטער
טויזנטער פּוהזשואזע פלעטלעך, וואָס האָבן אפן פּהימאָרגן
געדארפט פאנאנדערטראָגן איבער דער גאנצער וועלט זייערע
טאָנטעגלעכע ליגונימ.

ווער ס'איז דער ערשטער פון אונדו געפאלן אפ דעמדאָזיקן
געדאנק, וואָס האָט אונדו געדארפט ארויספלאָנטערן פון דער
צאָרע, איז מיר שווער צו זאָגן. מעגלעך, אז אלע מיטאמאָל
האָבן זיך דערטראכט דערצו. יעדנפאלס האָט איינער פון אונ-

גערט זיך אריין צו אונדז אין דרוקער'ן א פארסאפעטער דער
פאראנטוואָרטלעכער רעדאקטער פון „רעקרוט“ וויליאם.

— צו שפעט! די פאָליציי שפירט מיך נאָך פוס־טריט! כ'האַב
גאָרניט געקאָנט טונ אפּ זיך ארויסצודרייען פון זיי. געפרוּווט
פאהרדייען זיי איין מאָל, א צווייטן מאָל, ס'האָט ניט געהאַלפּן,
סאמע בא דער טייַן האָבן זיך די זעקס פאָליציאנטן, וואָס האָבן
מיך נאָכגעשפירט, פארמערט אזויווי די היישעריקן...

— דער שעד זאָל זיי נעמען! און וויפל זיינען זיי אינגאנצן?

— שווער צו זאָגן. עפשער בא א צוויי טוצ.

די ראַטאציאָנס־מאשינן האָט געארבעט, ניט קוקנדיק אפּ
אונדזער פארלעגנהייט.

— אנטשולדיקט, דאָס זיינט איה דער הער הויפט־רעדאק־

טער פון „רעקרוט“?

בא דעם וואָרט „הער“, וואָס האָט מיט קיין גוטס ניט געש־
מעקט, האָבן מיר זיך אלע גלייַכ אומגעקוקט. פאר אונדז איז
געשטאנען א קליינווקסיקער מענטש, וואָס איז פלוצים אראָפּ־
געפאלן אזויווי פון הימל. א שעמעוודיקער בליק, א פלאטשי־
קע נאָז, א לאנגע באַרד. א הוט מיט ברייטע ראנדן — דאָס
אלץ האָט פאר א מיל געשמעקט מיט „שפיק“. אלנפאלס האָט
דערדאָזיקער מענטש פארמאָגט ניט ווייניק כוצפע, ווייל ער
איז טייקעפּ צוגעטראָטן צום איניען.

— און אפּ וואָס דארפסטו דעם רעדאקטער, כאווער? ווילסט

זיך דערוויסן דעם טיראזש פון „רעקרוט“? צום ווינציקסטן

200.000 עקזעמפליארן. וואָס מיר קלערן טונ מיט זיי? פארשטייט

זיך, אז מיר וועלן זיי בעשומויפן ניט פארשפרייטן צווישן

אזוינע ווי דו, נאָר דאָרט, וווּ ס'וועט אונדז אליין געפעלן ווערן.

— נאָך איין פראגע. פונוואנען האָט איר גענומען געלט?

וויאזוי הער קלעמאנסאָ האָט אומגערן געהאָלפֿן דעם פראנצויזישן קאָמיוג.

— איך דערמאָן זיך אָפֿט, — האָט דער סערזשאַנט אָנגעהויבן זײַן דערציילונג, — איך איינעם זייער א טשיקאוונ פאל, וואָס איך וויל אײַך אימ איצט דערציילן.
מיר האָבן באַשלאָסן ארויסגעבן א אַנטי־מיליטאריסטישע צײַטונג „רעקרוט“. אלץ איז שוין געווען דורכגעמאכט ביז די קלענסטע פּראָטימ: דאָס דרוקן, פּאנאנדערשיקן, פּארשפּרײַטן. און אָט זײַנען מיר אלע געשטאנען אין דרוקערײַ און געקוקט, ווי פונ דער ראָטאַציאָנס־מאַשין קאַטשען זיך די גע־דרוקטע פּויגנס אײַנער נאָך דעם אנדערן, אײַנער נאָך דעם אנדערן.

מיט דער פּאַרזיכטיקסטער געהיטקײַט האָבן מיר צונויפֿ־געלייגט די נומערן „רעקרוט“. ס'איז נישט געווען קײַנשום כּעסרוינעס, קײַנשום פעלערן, אלץ איז געווען פּאַרויסגעזען. די בעסטע פּאַרטייִשע ליטעראַטאָרן האָבן צוגעשיקט זייערע אר־טיקלען. אינײַנעם מיט די באַשיידענע ארטיקלען פונ די געוויינ־לעכע טוער, זײַנען געווען ארטיקלען פונ באַרביוס, דאָריאַ, קאַשען (*). און די וויניעטקע — איבערן שלאכטפעלד א היענע א באַקרוינטע מיט א לאָרבער־קראַנץ — וואָס פאַר א דערפּאָלג זי וועט עס האָבן.

אזוי האָבן מיר געפּלוידערט אין דער צײַט, ווען ס'האָט זיך געשאפּן דער „רעקרוט“. צו פּינפּ אזײַגער אינדערפּרי איז שוין האלב פונ די פּלעטלעך געווען פאַרטיק. פּלוצימ וואל־

(* אנרי באַרביוס — א באַוונסטער פראנצויזישער שרײַבער — קאָמוניסט. דאָריאַ און קאַשען — פּירער פונ דער פראנצויזישער קאָמפּאַרטיי.

קאמוניסטישע פראפאגאנדע פארכאפט אלץ ברייטערע קרייזג.
אז די גרויסע מאסן דייטשישע ארבעטער האָבן פארשטאנען, ווי
ווייט נייטיק ס'איז צו פירן אן אכזאָריעסדיקן קאמפ סײַ קעגן
די דייטשישע, סײַ קעגן די פראנצויזישע קאפיטאליסטן.

די טעג ביזן פראָצעס האָבן זיך געצויגן פאמעלעך, און
קעדיי די צייט צו פארטרײַבן, האָבן דערווייל די פראנצויזן אין
די קאמערן געלערנט מיט די דייטשן די פראנצויזישע שפראך,
און די דייטשישע כאוויירן האָבן געלערנט די פראנצויזן
די דייטשישע שפראך. און אז דאָס האָט זיך אויך צוגעגעסן,
האָט מען גענומען דערציילן איינער דעם אנדערן פארשיי-
דענע געשיכטעס.

אלע האָבן געהאט וואָס צו דערציילן, און מע האָט זיך אפילע
ניט ארוםגעזען, ווי די צייט לויפט.

דער סערושאנט, וואָס איז אונדז שוין פאקאנט, אָט דער-
זעלבער, וואָס האָט געפירט די קאטוילישע סאָלדאטן אין ליו-
טעראנישן קלויסטער, האָט אין דער אלגעמיינער קאמער מיט
זײַנע מײַסעס זייער שטארק אויסגענומען. דאָס איז געווען א
לעבנסלוסטיקער יונגער פראנצויזישער ארבעטער, אן אקטיווער
טוער פון דער פאריזשער אָרגאניזאציע, וואָס האָט אלעמען
געמאכט לאכנדיק מיט זײַן אומגעלומפערטן דייטשישן
אקצענט.

פון אלע זײַנע געשיכטעס איז באזונדערס געפעלן געוואָרן
די מײַסע, וויאזוי זיי האָבן אין פאריזש ארויסגעלאָזט אן
אומלעגאלע צײַטונג (*).

(* גענומען פון דער כרעסטאָמאטיע איבער דער געשיכטע פון דער יוגנט-
באוועגונג, צונויטגעשטעלט פון חל. פיראָשעווסקי.

נישט קוקנדיק אפ לאופס יאָמערלעכע געשרייענ, האָבנ זיי
אימ אינ מעשעכ פונ עטלעכע שאָ געשלאַגנ איבער דער נאָז.
ער איז געפאלנ כאלאַשעס. האָט מענ אימ מיט וואסער אָפגע-
געמינטערט אונ ווייטער געשלאַגנ.

אונ אזוי האָט זיכ עס געצויגנ אסאכ טעג. די פארהערנ
האָט מענ איבערגעריסנ, קעדיי אפ מאָרגנ זיי ווידער צו באנייענ
פאמ באנייטנ פארהער האָט דער זאָלינגענער קאָמיוגיסט,
כאווער דאָסקאווסקי, גענומענ אפ זיכ, אז ער איז דאָס דער
אָנפירער פונ דער אָרגאניזאציע, קעדיי ארויסצוראטעווענ דער-
מיט זיינע כאוויירימ פונ נייע פייניקונגענ. ער האָט גערעכנט
צו פארקלענערנ דערמיט די יעסורימ פונ זיינע כאוויירימ.
דערדאָזיקער העלדישער טאט האָט אָבער ארויסגערופנ נאָכ-
מער אכזאָריעסדיקע מערדער־יענ איבער די ארעסטירטע.
דאָסקאווסקי האָט א סאָפ געמאכט צו די־דאָזיקע יעסורימ
מיט דעם, וואָס ער האָט זיכ אליינ גענומענ דאָס לעבנ.

ענדלעכ האָבנ די „פארהערנ“ זיכ אָפגעשטעלט, אונ די
ארעסטירטע, וואָס מע האָט פונ אלע עקנ רור צונויפגעפירט
קיינ מיינצ (*), האָבנ באקומענ א מעגלעכקייט אָפצוכאפנ אביסל
דעם אָטעם פארנ פראָצעס. די ארעסטירטע האָבנ זיכ צונויפ-
גערעדט, וויאזוי צו האלטנ זיכ אפנ מישפעט, ווער וואָס סע
דארפ ריידנ.

די שטימונג איז געווענ א מונטערע אונ א געהויבענע.
פונ דער פריי האָט מענ איבערגעגעבנ, אז ניט קוקנדיק אפ
די ארעסטנ, האָט זיכ די ארבעט ניט אָפגעשטעלט, אז די

(* מיינצ — א שטאָט אינ רורער געגנט.

די שטר אָפּ

גלייכ אפּ מאַרגנ נאָכנ ארעסט האָט זיכ אָנגעהייבנ דער פארהער. די ארעסטירטע האָט מענ געפירט צום אויספאָרשער איינציקווייז; מע האָט זיי אויכ געפירט צו צוויי אונ צו דריי, קעדיי שטעלנ זיי אויג אפּ אויג. מע האָט זיי איינגערעדט, איינגעפעטנ, געדראָט אונ געשלאָגנ. געשלאָגנ האָט מענ לאנג, פליסיק. מיט געניטקייט. מע האָט געשלאָגנ... העפלעכ.

דעם כאווער מאקס, אשטייגער, האָט מענ העפלעכ געפעטנ ער זאָל אפריער אראָפּנעמענ די ברילנ, קעדיי ס'זאָל זינ באַק וועמער אימ צו שלאָגנ. ער האָט אראָפּגענומענ די ברילנ, אונ די „קולטורעלע“ פויסטנ פונ די פראנצויזישע געהיימ־אגענטנ האָבנ אימ צעזעצט דעם פאַנעם. הערמאנ לאַב דעם סעקרעטאר פונעם קאָמיזשישן קאָמיטעט, האָט מענ גענעריקט אינ מעשעכ פונ עטלעכע טעג.

זעקס באאמטע פונ דער פראנצויזישער רעפובליק האָבנ אויסגעפרוווט זייערע קויכעס אפּ דעמדאָזיקנ כאווער, זיי האָבנ אימ געשלאָגנ מיט די פויסטנ אונ מיט די פיס. זיי האָבנ אָנגע־ווענדעט אלע מיטלענ פונ פייניקנ, וואָס זיינענ באוויסט אינ דער אלוועלטלעכער פאָליציי־שער פראקטיק; זיי האָבנ זיכ אָפּער פונ אימ גאַרניט געקענט דערשלאָגנ.

דעמאָלט האָבנ זיי צו אימ גענומענ אָנווענדנ די לעצ־טע דעראַבערונג פונ דער פראנצויזישער פאָליציי־שער טעכניק.

דער פאָליציי־קאָמיטאר האָט אליינ מיט זיינע הענט ארמנגע־שטעלט אימ אינ נאָז ארמנ אזא באזונדער אפאראט, וואָס פאר־שאפט אומענטשלעכע יעטור'מ...

דעם 25-טן יאנוואר 1924 האָט זיך אין דער פראנצויזישער
צײַטונג „טאג“ באוויזן די יעדע:

„דער פראנצויזישער אויסשפיר-פאליציי איז געלונ-
גען צו אופדעקן א קאמוניסטישע אינטערנאציאנאלע
שיקע, וועלכע האָט זיך פארנומען מיט אנטימילי-
טאריסטישער פראָפאגאנדע צווישן די סאָלדאטן פון
דער פראנצויזישער אָקופאציע-ארמיי. ס׳זײַנען ארעס-
טירט העכער 70 פּערזאָנן.“

בערעכ איז דערזעלבער צײַט האָט דער קריגס-מיניסטער
פון דער פראנצויזישער רעפובליק, הער מאזשינאָ, וועלכער
האָט זיך אומגעקערט פון זײַן נעסיע איבער רור, געגעבן אן
אינטערוויו א צווייטער בורזשואזער צײַטונג „מאטענ“; אין
דעמדאָזיקן אינטערוויו האָט ער באשטעטיקט, אז דער מאָרא-
לער צושטאנד פונעם כײַעל איז אזוי, וואָס מע דארף גאָר ניט
פעסער, און אז די גאנצע קאמוניסטישע פראָפאגאנדע האָט
ניט געהאט קײַנשום ווירקונג אפ די סאָלדאטן.

דער הער מאזשינאָ איז געווען גערעכט.
דער מאָראלישער צושטאנד פונעם כײַעל איז ווירקלעך
געווען אן אויסגעצײַכנטער, אָבער אויסשליסלעך לעטוועס
דער קאמוניסטישער פארטיי.

און דעריבער האָט מען אוועקגעשיקט קײַן רור פראנצויז-
ישע אויסשפיר-פאליציי, קעדיי צו אופדעקן די קאמוניסטישע
אָרגאניזאציעס.

ס'האָט אונדז שטארק געשטערט אינ דער ארבעט. מע דארפ, אז אפ דערדאָזיקער באראטונג זאָלן באגלייך מיט די קאָמי-טעט-מיטגלידער און די קעמערלעך-סעקרעטארן אויך ארויס-טרעטן די ארבעטער, וואָס פירן אָן מיט אונדזער טעכניק. מיר דארפן דאָ אָנמערקן מיט די פראנצויזישע כאוויירימ בעסערע פאַרמעס, ווי צו פארבינדן זיך מיט דעם אָקופאציע-מיליטער, באזונדערס אפן געפיט פון פארשפרייטן אגיטאציע-ליטעראטור. דער כאווער מאקס, וואָס געפינט זיך דאָ פונעם פארטיי-קאָמיטעט, וועט אונדז באלד אינקורצן דערציילן וועגן דער פאליטישער לאגע. אימ גיב איך טאקע דאָס ערשטע וואָרט. כ' מאקס— שוין א באיאָרטער, עטוואָס דיקלעכער ארבע-טער— האָט גאָר שטיל אָנגעהויבן זיין אינפאָרמאציע. אלע האָבן אופמערקזאם געהערט דעם פאַרטרגער, כוץ די צוויי כאוויירימ, וואָס מע האָט זיי ארויסגעשטעלט פאר א שמירע.

ניט ווייט האָט זיך דערהערט א שאַרכ.

— היי, ווער איז דאָרט, דעם פארזאָל?

— שטייט! ניט פון אָרט!..— האָבן זיך א שווארץ געטון פון הינטער די זיידענע אָטשערעט-קעפלעך די אָנגעשטעלטע ביקסן. — איר זינט ארעסטירט!

ווי אפ צולאָכעט האָט זיך די לעוואָנע ארויסגערוקט פון די וואַלקנס און באלויכטן דעם פלאצ מיט א טויטער בלאסער שיין. אנטלייפן איז געווען אומעגלעך. דאָס וואַלט געהייסן— לויפן גלייך צום טויט אינ די הענט אריין.

ציטערנדיק פאר קעלט, זינען די פופצן אָנטיילנעמער פון דער דורכגעפאלענער באראטונג אוועק אינ שטאָט אריין, ארומגערינגלט מיט א גרויסן אַטריאד פראנצויזישע סאָלדאטן. מע האָט זיי אוועקגעפירט אינ שטאב.

די כעוורע, וואָס האָבן אַרומגערינגלט דעם פראנצויז, האָבן
 זיך פריילעך צעלאכט און צוגעגרייט זיך שוין צו דער ווייטער-
 דיקער מיסע, היינרייך האָט אים אָבער איבערגעשלאָגן:
 — כאוויירימ, צייט אָנצוהייבן.
 די פארזאמלטע האָבן זיך אויסגעזעצט אינא אַ ראָד. היינרייך
 האָט צוגעווארט נאָך אַ פאָר מינוט.
 — נו, דוכט זיך, אלע, — האָט ער געזאָגט, — אצינד הייבן מיר אָן.
 — וואָס הייסט אלע? ס'האָבן זיך דאָך צונויפגענומען פופצן
 און ס'דארפן זיין דריי און צוונציק.
 — די איבעריקע וועלן נישט קומען: זיי זיינען ארעסטירט.
 הייבן מיר, הייסט עס, אָן. איז אָט, כאוויירימ, פון וואָס ס'האנדלט
 זיך. אפן סמאך פון דער דערפארונג, וואָס מיר האָבן שוין,
 דארפן די איצטערדיקע באראטונג אָנצייכענען דעם ווייטערדיקן
 וועג פון אונדזער ארבעט.
 מיר האָבן גרויסע זיכערע דערגרייכונגען. דאָס דריקט זיך,
 ערשטנס, אויס אינעם דעם, וואָס אונדזער אָרגאניזאציע איז איצט
 צונויפגעשמידט שטארקער, ווי סאָמיד. צווייטנס, האָבן מיר
 זיך פאר אַ קליינער צייט דערשלאָגן באדייטנדיקע דעזולטאטן
 אינעם דער אַנטימיליטאריסטישער ארבעט צווישן דעם אָקופאציע-
 מיליטער און אינעם איינשטעלן אַ פארבינדונג מיט די פראנצויז-
 זישע קאָמוניסטן, וואָס געפינען זיך דאָרטן.
 דאָך וועט זיך צווישן די פארזאמלטע קאמ געפינען כאָטש
 איין כאווער, וועלכער זאָל זיך באַרויַקן אפ אונדזערע דער-
 גרייכונגען. מיר האָבן אסאך כעסרוינעס אינעם אונדזער ארבעט.
 אונדזער אָרגאניזאציע איז קימאט אָן קיינשום צוגרייטונג
 אריבערגעאנגען אפ אַן אומלעגאלער לאגע. די דאָזיקע נישט-
 צוגעגרייטקייט האָט אונדז געקאָסט אסאך ארעסטירטע, און

קיינ קאטוילישן קלויסטער, נאָר אינ א דײַטשישן, פּראָטעס־
טאנטישן. איז קיינ ווונדער ניט, וואָס די דאָזיקע גאָטעס דינסט
האָט בא די פּאָשעטע ברעטאָנער פּויערימ אויסגעזען אביסל
אומגעוויינלעך.

פונקט אינ א שאַ ארומ האָב איכ זיי אָפּגעפירט צוריק אינ
קאזארמע. נאָכ דערדאָזיקער געשיכטע האָבן די סאָלדאטן
פארלוירן דעם מינדסטן כיישעק צו גיין זונטיק אינ קלויסטער
אריין... קיינשום איינרעדענישן פונעם גאָטספּאַרכטיקן קאפּי־
טאנ האָבן ניט געהאָלפּן.

אינגיכטן איז אָבער קלאָר געוואָרן די עמעסע סיבע פונ
אזא מינ פּלוצימדיקער אָפּשוואַכונג פונ רעליגיעזע געפילן בא די
„מענטשן“.

האָט מיכ דעמאָלט דער קאפּיטאנ ארויסגערופּן אפ א דער־
קלערונג.

— זאָגט מיר, סערושאַנט, ווהינ האָט איר געפירט די סאָל־
דאטן?

- אינ קלויסטער, הער קאפּיטאנ.
- אינ אוועלכטן קלויסטער?
- אינ דעם סאמע שענסטן היגן קלויסטער מיט צוויי
גלאָקנ־טורעמס, הער קאפּיטאנ.
- גוילעם, איר האָט זיי דאָכ געפירט אינ א דײַטשישן קלויס־
טער. אויב סױועט זיכ נאָכאמאָל אוינס איבערכאזערן, וועט
איר האָבן צו געדענקען. דעם אדרעס פונ קאטוילישן קלויסטער
דארפט איר וויסן פונקט אזוי גוט, ווי דעם אדרעס פונ שטאב (*).

(* דעם סערושאַנטס דערציילונג איז גענומען פונעם זאמלבוך, דער אל־
וועלטלעכער קאָמיוג אינ קאמפּי אונטער דער דעראקציע פונ ז. וויינבערגער.

קלויסטער? וואָס? כימיין ניט, ס'זאָלן זיך געפינען אזוינע! ריכ-
טיק, ניטאָ באַ אונדז אזוינע!

אזעלכע מינע פראגן פון מיין זייט (ווי ס'זאָל ניט זיין, בין
איך דאָך פאָרט נאטשאלסטווע) האָבן געהאט פונקט די ווירקונג,
וואָס זיי האָבן געדארפט האָבן.

די סאָלדאטן האָבן באשלאָסן אין קלויסטער אריין ניט גיין.
א שטארק צופרידענער קער איך מיך אומ צום קאפיטאן:
— הער קאפיטאן, קיינער האָט ניט קיין פארלאנג צו גיין
אין קלויסטער.

— וואָס הייסט קיינער ניט?.. אָט וועל איך אליין מיט זיי א
רעד טון!

נאָך דעם קאפיטאנס רעדע האָט די גאנצע ראָטע טייקעפ
אופגעהויבן די הענט און באוויזן דערמיט, אז זיי ווילן גיין
דאווענען.

— סערזשאנט, איר באגלייט די מענטשן אין קלויסטער אריין.
— כ'הער, הער קאפיטאן.

צו פיר אין א ריי איז די ראָטע מיט געמאָסטענע טריט
אוועק אין קלויסטער אריין. צוגעגאנגען צום קלויסטער, מאכ
איך לויטן סטאטוט דעם פאָרגעשריבענעם האלבקרײז, און איך
גיי מיר אוועק אין דעם שכינישן רעסטאָראַן עסן וואַרמעס
די סאָלדאטן האָבן איך געמאָלדן, אז אין א שאַ אַרומ וועל
איך קומען נאָך זיי.

די סאָלדאטן גייען אריין אין קלויסטער, דאָרטן גייט אַבער
עפעס א מאָדנע גאָטעסדינסט, אן אומגעוויינלעכע און נאָך
עפעס אפ אן אומגעהערטער שפראך. זיי האָבן גאָרניט ניט
פארשטאנען, און זיי זינען צעטומלטע אַרויס פון קלויסטער
די מיסע איז, וואָס איך האָבן זיי בעקיוון געפירט ניט אין

סיאיז געוועג קאלט. די וואַלקנס האָבן אינגאנצן פארשטעלט
די לעוואָנע. פון טיכ האָט געבלאָזן א ווינט. דער אָטשערעט
האָט זיך פויל באוועגט. ארטור האָט מיט כשאד געוואָרפן זיין
טיקע בליקן אפ דעם אומבאקאנטן מאַגערן יונג, וואָס האָט
עפעס לעבעדיק דערציילט אינ א שלעכטן דיטשיש. א
פינפ — זעקס כעוורע האָבן אימ געהערט. אָפט האָט זיך געהערט
א צוגעשטיקטער געלעכטער.

— ווער איז ער? — האָט ער א פרעג געטון היינריכ.

— א פראנצויזישער סערזשאנט; די גארניזאָנישע קאָמיוג-
אָרגאניזאציע האָט אימ צוגעשיקט אפ דער באראטונג. מיר האָבן
אימ ווי עס איז איבערגעטון אינ ציווילן. ביז אלע וועלן זיך
צונויפקלעבן לאָמיר דאָ דערווייל אויסהערן, וואָס דערציילט
ער עס אזוי פריילעך.

דער פראנצויז איז געשטאנען אינ א פידזשאק, וואָס איז
אפ אימ מאָדנע קאָמיש געלעגן, ער האָט געמאכט מיט די הענט
אונ פאָרגעזעצט דערציילן:

— ... אינ פאָלק בא אונדז איז דער אוילעם אן אָפגעשטא-
נענער, א רעליגיעזער. דעריקערשט פויערימ — ברעטאָנער אונ
וואנדייער.

— אינ איינעם א זונטיק רופט מיך ארויס דער קאפיטאן, א
פארביסענער קאטאָליק, אונ ער זאָגט מיר:

— סערזשאנט, טוט נאָר א פרעג אייערע מענטשן, צי ווילן
זיי ניט צוגיין אינ קלויסטער?

— כיהער, האר קאפיטאן.

איך לאָז מיך אוועק צו די סאָלדאטן אונ איך מעלדע זיין
אנערעך אזוי:

— צי דען זינען פאראן אזוינע, וואָס ווילן גיין אינ

קעס זינען געקומען, ראפארטירט, באקומען אינסטרוקציעס און אוועק.

דעם גענעראל דעגוטס שטאב איז איצט אייגנטלעך פאר-וואנדלט געוואָרן אין א אַכראנקע. אהערצו האָט מען געבראכט צו פירן די ארעסטירטע, דאָ האָט מען זיי פארהערט און גע-מאכט זיי „מאסאזשן“, פונדאנען זינען ארויסגעגעבן געוואָרן באפעלן צו ארעסטירן.

ס'האָט זיך צעקלונגען דער טעלעפאָן. דעם גענעראל דעגוטס אויסגעיידלטע האנט האָט גענומען דאָס טרייבל:

— אללאָ! ווער איז באמ טעלעפאָן? איר, הער פירגערמייסטער? וואָס? אן ארבעטער-דעמאָנסטראציע האָט אנטוואָפנט די פאָלי-ציי? א סקאנדאל! וואָס? ניין, קיינ סאָלדאטן וועלן מיר ניט שיקן! און נאָך געווער שיקט צו מענטשן! איך וועל פאראַר-דענען ארויסצוגעבן. דער גענעראל האָט ביז א וואָרפ געטון דאָס טרייבל.

אין קאפינעט איז אריינגעגאנגען דעם גענעראלס אדיוטאנט. ער האָט וועגן עפעס שטיל געמאָלדן. ס'איז, אפאָנעם, געווען זייער וויכטיק, ווייל דער גענעראל איז אופגעלעבט געוואָרן, און ער האָט הויך איבערגעפרעגט:

— ווו? אינעם אַטשערעט? ס'איז זיכער? רופט מיר אריין דעם קאפיטאן סעזאן. מע מוז טייקעפ אָנעמען מיטלען.

אין אַטשערעט

— היינריכ, דו ביסט דאָ? דיין פאמיליע איז ארעסטירט. מע זוכט דיך ארום איבער אלע שאכטעס. אפ יעדן פאל האָב איך דיר געבראכט אן אָנצוג און גרימ.

צווישן די אלע, וואָס האָבן אפּ אזא אומגעריכטן און אומ-
געוויינלעכן אויפן באקומען די פּראָקלאמאציעס, האָט זיך גע-
פונען נאָר איין איינציקער, וואָס האָט זי ניט איבערגעדייענט. דאָס
איז געווען א סאָלדאט, וועלכער האָט געטרוימט צו ווערן א קאפּ-
ראל, און אויך וועגן א כוידעשדיקן אורלויב. די אלע גליקן
האָט מען צוגעזאָגט דעם, וואָס וועט צושטעלן יעדעס וועגן
דער קאָמוניסטישער אגיטאציע אין פּאָלק.

וועגן זיין געפינס האָט דער פארעטער געמאָלדן דעם
פּאָלק-אדיוטאנט, און שפעטער מיט עטלעכע טעג האָט דער
אדיוטאנט צוגעגרייט א רעכטע אויסשפיר-גרופע, וואָס האָט
געכאפט דריי פראנצויזישע סאָלדאטן אין דעם מאָמענט, ווען
זיי האָבן ווארמעס-צייט צעלייגט איבער די סאָלדאטישע גע-
לעגערס אין דער פוסטער קאזארמע קאָמוניגישע פּראָקלאמא-
ציעס.

פאר זיין פלייט האָט דער אדיוטאנט באקומען א העכערן
ראנג. דער פארעטער האָט באקומען דעם צוגעזאָגטן אורלויב.
א טאָג פארן פאָרן האָט מען אימ-אַבער קימאט אפּ טויט צע-
נערעקט אין א פינצטערן קאָרידאָר. די ארעסטירטע קאָמיר-
גיסטן האָט מען אריינגעזעצט הינטער די גראטעס.

אינ א וואָך ארום האָבן זיך אין פּאָלק ווידעראמאָל באוויזן
פּראָקלאמאציעס, געכאסמעט בעשוטפעס פון די קאָמוניסטישע
יוגנט-פארבאנדן אין פראנקרייך און אין דייטשלאנד.

דער שטאב פונעם גענעראל דעגוט האָט געארבעט אזויווי
אין קריגס-צייט. אָן אופהער זינען אָנגעקומען קוריערן. אין
די קאָרידאָרן איז געשטאנען א קעסיידערדיקער ראש. ס'האָבן
געקלונגען די שפּאָרן בא די פראנטישע שטאב-אַפיצערן. שפּי-

לייטענאנט קאנאָ האָט זיך נאָר-וואָס אומגעקערט פון א קערמעשל, און דער באדינער זינער שוויצט נעבעך באַם אויס-טאָן זיין שיקערן און אומרויקן באלעבאָס. שיקערערהייט איז דער לייטענאנט טאָמיד מיט א צעפונדענעם צונג, און אזוווי קיין אנדערע מיט-שמועסער האָט ער דאָ ניט, קלייבט ער זיך פארברענגען אביסל מיט זיין סאָלדאט. יענער קריגט אָבער עפעס א טערעץ און ער דרייט זיך ארויס פון דעמדאָזיקן „הויכוירדיקן קאָוועד“. ער פֿיפּט זיך פויל עפעס א ניגן, און לאָזט זיך אזוי גיין פונעם גרויסן קאזארמע-הויפּ צום הויכן פלויס. ס'איז פינצטער. אכוצ דעם וואכ-סאָלדאט באַם טויער און די פאטרולן אפּ יענער זיט פלויס טאָר קיין איינציקער סאָלדאט אין דער-אָ שפעטער שאָ זיך ניט געפינען אויסער דער קאזארמע.

על-קערימ גייט צו צו די קוסטעס, הייבט אופ דאָס פעקעלע און באהאלט עס אונטערן שינעל, וואָס איז באַ אימ ארופגע-וואָרפן אפּ די פלייצעס.

מיט פינף מינוט שפעטער זינען שוין די פראָקלאמאציעס באהאלטן אין א זיכער אָרט פּיז מאָרגן.

ווער וועט זיך אָנשטויסן צו גיין זוכן זיי אין דער זירע פונעם פארביסענעם מאָנארכיסט — לייטענאנט קאנאָ?

אפן צווייטן טאָג האָבן פיל סאָלדאטן ווידעראמאָל געפונען באַ זיך אונטער די מאטראצן, אונטער די קישנס און אינעם אָפּטרעט-צימער אופרופן, וואָס האָבן גערופן די סאָלדאטן צו ברידערן זיך מיט די דייטשישע ארבעטער און צו פאָדערן באַ זייער קאָמאנדירונג, אז מע זאָל זיי אָפשיקן אהיים און זיך אָפּזאָגן פון צו אָקופירן רוּר.

ארויס. על-קארימ איז אוועק אינ דער נאָענטסטער פּאָרט-שטאָט
אפּ ארבעט. דאָ האָט ער צום ערשטן מאל דערזען פרעמדע
מענטשן, וואָס טוען זיך אָן ניט אזוי, ווי באַ זיי אינ דאָרפ, אונ
ריידן אפּ א פרעמדן לאָשן.

קערימ האָט זיך ארויסגעוויזן פאר א פעיקן יונג, אונ דאָס
יאָר ארבעט אינ פּאָרט אלס טרעגער האָט אימ נאָך עפעס אויס-
געלערנט, אכוצ דער פראנצויזישער שפראך, דעם לאָשן פונ די
גיאורנ^(*), וואָס האָבן באצווונגען זיין לאנד. קוקנדיק אפּ די
גרויסע דאמפ-שיפן, וואָס גייען אוועק פונעם פּאָרט אינ ווייטע
לענדער, פלעג ער אָפט קלערן באַ זיך, אז ס'וואָלט ניט שלעכט
געווען צו פארקלייבן זיך שטילערהייט אפּ איינעם פונ די דאמ-
פערס, א קוק טונ אפּ פרעמדע אומפאקאנטע לענדער אונ
פארדינען אביסל געלט.

הארבסט-צייט האָט על-קערימ באקומען די מעגלעכקייט צו
באווכן פראנקרייך אָן קיינשום הויצאָעס אונ ניט באהאלטנדיק
זיך פאר קיינעם. עמעס, וועגן קיינע שום פארדינסטן האָט דאָ
נישט געקענט זיין קיין רייד, דערפאר וואָס ער איז איצט געווען
א סאָלדאט פונ דער פראנצויזישער ארמיי אונ איז גאנצע טעג
געווען פארנומען מיט צוגרייטן זיך צו דער גאנצ פאָשעטער
פראָפעסיע — צו הארגענען אָרגאניזירטערהייט די מענטשן,
וואָס זיין שעפּ וועט אימ הייסן.

אז ער מיט נאָך לאנדסלייט זיינע זיינען שוין געווען גוט
אויסגעלערנט, האָט מען זיי אוועקגעשיקט אינ רווער געגנט
אינעם באשטאנד פונ דער אָקופאציע-ארמיי. אונ אָט זעען מיר
היינט קערימען אינ דער ראַליע פונ א באדינער באַם לייטע-
נאנט קאנאָ.

(*) גיאורן — הייסן באַ מוסולמענער די אנדערש-גלויבנדיקע.

ארבעט דורכ אייניקע איבעראגיטירטע פערזאָנען פונעם יינגערן
קאָמאנדיר־פאשטאנד.

דער גארניזאָן־שעפּ איז מוידיק וועגן די געפראכטע פאקטן
און ער „האַט די ערע צו מעלדן, אז ער האָט דורכגעפירט די
אנטשפּרעכנדיקע ארעסטן, ווי צווישן די סאָדאטן פונעם גאר־
ניזאָן, וואָס מע האָט אימ אָנגעטרויט, אזוי אויך צווישן דער
ציווילער באפעלקערונג, און ער בעט העפלעכסט בא אייער
עקסעלענצ וויטערדיקע דירעקטיוון“.

וועגן דעם באדינער פון לייטענאנט קאנאָ

עפעס א פעקעלע האָט א-פאל געטונ אין די קוסטעס...
אפ יענער זייט פונעם הויכנ פלויט, וואָס האָט אָפגעצאמט
די קאזארמעס פון דער אויסערלעכער וועלט, איז נאָכ א רעגע
געשטאנען און אביסל צוגעווארט א יאָדערדיק יינגל. ער האָט
זיך ארומגעקוקט אפ אלע זייטן— צי האָט עמעצער ניט בא-
מערקט, ווי ער האָט אריבערגעוואָרפן דאָס פעקל איבערן
פלויט. ארום איז קיינער ניט געווען, נאָר פונווייטן האָבן זיך
געהערט די טריט פונעם פראנצויזישן פאטרוק.
דאָס יינגל האָט צופרידן א שמייכל געטונ, און נורענדיק
זיך פון דער נאכט־קעלט, האָט ער שנעל אוועקגעשפאנט אפן
וועג צום שטאָט. פארן פעקעלע איז ער געווען רויק.

על־קערימ איז אן אראבער, א פויער. צום לעצטן מאָל האָט
ער געאקערט די ערד מיט צוויי יאָר צוריק. נאָכדעם ווי אפ
מאראָקע איז אָנגעקומען אן אומגערעטעניש, האָט על־קערימס
פאמיליע מיט געוויינ און געבעט אימ ארויסבאגלייט פונעם דאָרפ

די קאמוניסטן, פאר זייערע צוועקן, ווי אין דער פרעסע, אזוי אויב אפ דער נאָענטסטער פארלאמענט־סעסיע,

(ב) אריבערווארפן אזא גוואלדיקע מאסע מענטשן אהיים און פארבייטן זיי מיט אנדערע וועט קאסטן ריזיקע געלטער; דערביי איז אויב מיר וועלן ניט אָנעמען קיין שטרענגע מיטלען, און צווישן אונדז גערעדט, ניטאָ קיין גרונט צו מיינען, אז שפעטער מיט א שטיקל צייט וועט מען ניט דארפן דורכמאכן דידאָזיקע קאמפליצירטע אָפּעראציע צום פינפטן מאל.

ס'איז מעגלעך, אז אין דער נאָענטסטער צייט וועט צו אייך אראַפּקומען אליין דער קריגס-מיניסטער, הער מאזשינא, אפ צו אויספאָרשן דעם מאָראַלישן צושטאַנד פונעם קאָרפּוס. בעכיינ, טייערער גענעראל, מוזן אָנגענומען ווערן די שטרענגסטע מיטלען.

דער אופריכטיק אייך שעצנדיקער און אכטנדיקער (ס'גייט א כסימע).

P. S. אייך וועלן בעלי-טאָפּעק זיין פארשטענדלעך די סיבעס, וואָס האָבן מיך געשטויסט צו שיקן אייך דידאָזיקע בריוו פריוואט און געשריבן מיט דער האנט.

די צווייטע בריוו איז געווען אינגאנצן אן אָפיציעלער געשריבן פונעם גארניזאָן-שעפּ אין איינער פון די גרעסטע שטעט אין רוה. דערדאָזיקער גארניזאָן איז מערסטנטייל באש-טאנען פון נעגערס, וואָס האָבן דאָ ניט לאנג פאבלאָזט אפריקע און האָבן נאָך אפילע שלעכט פארשטאנען פראנצויזיש. און אָט דאָסדאָזיקע „שוואַרצע האַרמאטן-פלייש“, וואָס האָט ביז איצט אָן שום דערווידערונג געפאָלגט די אָפיצערן, האָט איצט זיך גענומען רודערן און זיך אונטערגעבן דער „בייזוויליקער אַגיטאציע פון די קאמוניסטן“, וועלכע פירן זייער צעשטערונג-

הינט האָט גענעראל דעגוט, ווי סאָמיד, דערהאלטן א גרוי-
סע פאָטשט. צוויי בריוו פון הינטטיקער פאָטשט האָבן אימ
שטארק געפאטערט די שטימונג. די ערשטע בריוו איז
געווען א האלב-אָפיציעלע פונעם שעפ פון גענעראל-שטאב.
„טייערער גענעראל! די יעדעס, וואָס דערגייען צום גענע-
ראל-שטאב, צווינגען אונדז צו באומרויקן זיך נעגן דעם מאָ-
ראלישן צושטאנד פון דעם קאָרפוס, וואָס מע האָט אייך אָנגע-
טרויט. בעייס די פילצאָליקע שטרעקן פון סענטיאבער און
אָקטיאבער, וועלכע זיינען פאָרגעקומען אינאָ גאנצער ריי
שטעט — אינאָ דיוסעלדאָרפ, באַכומ, דאָרטמונד, עסען און אנדע-
רע, האָבן די סאָלדאטן פון דער אָקופאציע-ארמיי זיך אָפגעזאָגט
איינצושטילן די שטרעקנדיקע ארבעטער; כאָטש יעדער פראנ-
צויז, וואָס האָט ליב זיין פאָטערלאנד, פארשטייט, אז דידאָזיקע
שטרעקן האָבן אינאָ גרויסער מאָס געמאכט צונישט דעם
עפעקט פון דער רורער אָקופאציע, וואָס קאָסט אונדזער רע-
פובליק גאנצ טייער. מע מוז אָנעמען אנטשיידענע מיטלען
צו אָפהיטן די ארמיי פון דער אגיטאציע פון די דייטשישע
קאָמוניסטן און קאָמוניסטן, ווי אויך פון זייערע פראנצויזישע
כאוויירימ.

ס'איז נייטיק צו באמערקן, אז פון דער צאל מאָסמיטלען אפ-
געזונט צו מאכן דעם מאָראלישן צושטאנד פונעם כּיָעל וועט
מען מוזן אויסשליסן דעם מעטאָד פון באנייען דעם איצטיקן
קאָרפוס-באשטאנד איבער פאָלגנדיקע צוויי גרונט-סיבעס:
(א) דאָס באנייען צום פערטן מאָל דעם איצטיקן קאָרפוס-באש-
טאנד וועט זיך געוויס אָפּשפיגלען אפ דער געזעלשאפטלעכער
מיינונג פון אונדזער לאנד, און וועט בעדיסאָפעק אויסגענוצט
ווערן דורך די אָפּאָזיציע-אָנעלע פארטייען, מ'רעדט שוין ניט וועגן

דאָס האָט זייער אופגערעגט די נאטשאלסטווע. דער מעכא-
ניקער האָט זיך אויך גענומען צום הארצן, אָבער נאָר ביז ער
איז ארויס פון קינאָ. אינדערהיים האָט ער אָפגעגעסן מיט
אפעטיט און איז געווען זייער פריילעך.

די אונטערזוכונג איז קינאָ האָט ניט געגעבן קיינשום רע-
זולטאטן. איז זאל האָט מען געפונען נאָר די סאָלדאטן פון
דער אָקופאציע-ארמיי, און קיינ איינציקן דײַטש ניט, אפילו
אפ א רעפוע.

ניט געקוקט אפ דער נאכטיקער שאָ און אפן שטרענגן בא-
פעל, האָבן די סאָלדאטן יענעם אָוונט איז קאזארמע לאנג נאָכ
זיך געקליבן איז קליינע גרופעס. זיי האָבן באהאנדלט די פא-
סירונג פונעם טאָג. און אז דער דעזשורנע אָפיצער האָט שוין צו
אָפט גענומען ארומגיין איבער דער קאזארמע, האָבן זיך די סאָל-
דאטן אריבערגעקליבן אינעם לאנגאַנעדיקן סאָלדאטישן קלוב —
אינעם אָפטרעט-צימער, וווּ ס׳האָבן זיך געהויבן זיילן רויך פון
די ביליקע סאָלדאטישע סיגארעטן, און דאָ האָבן זיך די הייסע
וויקוימ געפירט ביז איז טאָג אריין.

צוויי בריוו צום גענעראל דעגוט

דער גענעראל דעגוט פירט א ברייטע קאַרעספּאַנדענצ.
צוויי מאל א טאָג קומט אָן איז קאַרפּוס-קאַנצעליאריע א
קופע בריוו און פאקעטן. פון פאריזש — צירקוליאַרן און די-
רעקטיוו-בריוו פונעם גענעראל-שטאב און פון קריגס-מיניס-
טעריום, פון פארשיידענע שטעט איז דער רור-געגנט — אָן א
שיר באריכטן פון די אַרטיקע גארניזאַן-שעפן פון דער אָקר-
פּאַציע-ארמיי.

דײַטשישע, פראנצויזישע און ענגלישע ארבעטער; דערפאר, וואָס דאָס וועט געבן פרייע הענט דער פּרוזשואזיע אפּ צו פארשטארקן נאָכ מער די עקספּלואטאציע.
 דאָס איז אלץ. כאוויירימ! צום ווידערזען! מיר וועלן אפּ א ווײַלע אויכשליסן די עלעקטרע.
 באלד איז אָנגעקומען נאטשאלסטווע מיט פּאָליציי פּעראַש, מיטן קאַרפּוס-קאָמאנדיר גענעראל דעגוט אליין. זיי האָבן זיך געזידלט.

— צום טײוול! פארוואָס אזוי פינצטער? צינדט אָן שײַן.
 — אומגעלעכ, די דראָטן זײַנען איבערגעשניטן.
 — ארעסטירן אלע דײַטשן, וואָס געפינען זיך דאָ!
 מע האָט אריינגעפירט די אלטינקע צומיטויט איבערגע-
 שראָקענער וועכטערן!
 — ווער ביסטו?
 — א וועכטערן.
 — ווער האָט דיר דערלויבט אריינגלאָזן אהער זײַטיקע מענטשן? וווּ איז דער קינאָ-מעכאניקער?
 — איך בין דאָ.
 — אפּ וואָסער סמאכ האָט איר דעמאָנסטרירט א פארבאָ-
 טענעם פילם?
 — וואָס הייסט א פארבאָטענעם?! איך האָב דאָך אייער פּער-
 זענלעכע באפעל— האָט געמאָלדן דער מעכאניקער און ארויס-
 געשלעפט דאָס פאפירל. דער מעכאניקער האָט זיך געהאלטן
 רויק און מיט אָפּשײַ, און נאָר גאָר א שארפּ אויג וואָלט גע-
 קענט באמערקן אפּ דעמאָ רויקן פּאָנעם א קאמ אָנזיכטיקס
 איראַניש שמייכעלע. דאָס פאפירל איז פארשטייט זיך געווען א
 פאלשט.

— כאוויירימ סאלדאטן! פאר אייך איז געוויס ניט אינגאנצן קלאָר, פארוואָס האָבן מיר עס אָנשטאַט קריסטוסעס לעבן באוויזן אייך אייער אייגענעם לעבן און דאָס לעבן פון די קאפיטאליסטן. איך מיינ, אז איר האָט דערפֿון גאַרנישט ניט אָנגעוואָרן, עמעס?

— עמעס. מיר האָבן נאָך אפילע אויסגעשפּילט!

— נו, פארשטייט זיך. מיינט אָבער ניט, אז די אינאַרדענער פונעם אָוונט זינען אזוי נאריש, אז זיי זאלן אייך גיין באוויזן אזוינע פילדער. דאָס, וואָס אייערע אויגן האָבן אצינד געזען אפן עקראַן, האָט עס פאר אייך דורכגעדעמאַנסטרירט די קאָמוניסטישע פארטיי און דער קאָמיוג.

אייך אינטערעסירט געוויס, וויאזוי דאָסדאָזיקע פילד איז אריינגעפאלן אהערצו? איז הערט־זשע. אונדזערע קאָמוניסטישע האָבן פארהאלטן דעם אווטאָמאָביל, אינ וועלכען מע האָט געפירט דעם פילם „וויאזוי קריסטוס האָט געלעבט“. די באגלייטער איניינעם מיטן פילד האָט מען אפ א שטיקל צייט אָפגעפירט אינ א זיכער אָרט, און אייך האָבן מיר דאָ באוויזן אונדזער פילד.

מיר איז נאָך פארבליבן ניט קיין סאך צייט. סיגייט שוינ אהער פאָליציי: מע האָט וועגן דעם אָקאָרשט געקלונגען אינ טעלעפאָן. איך דארף אָבער אינקורצן כאָטש איבערגעבן אייך דעם טאָך פון אונדזער קאמפ.

מיר קעמפן קעגן אָפטיילן פון דייטשלאַנד די ריינגעגונט און דעם רורער פאסיין. מיר קעמפן ניט דערפאר, ווייל מיר זינען פאר גאנצקייט פון דייטשלאַנד. די בורזשואזע דייטשלאַנד האָבן מיר פיינט. מיר זינען אָבער קעגן אָפטיילן דידאָזיקע געגנטן דערפאר, וואָס דאָס וועט פארערגערן די לאגע פון די

הונגער, אַרעמקײט, ארבעטלאָזיקײט. סאָלדאטישע אומרוענ.
גאנצע עשאלאָנען אנטוואָפנטע סאָלדאטן שיקט מען אָפּ
אהיימ אונטער א פארשטארקטער שמירע. און, ענדלעך—די
ארויסטרעטונג פונעם נייעם קאָרפוס...

— אָן דאָרטן גייט דאָך אונדזער ראָטנער, — האָט עמעצער
צערודערט אויסגעשריען אין דער פינצטער. — און אָט בין איך
דאָך! זעט נאָר — לינקס! ניין, ניין, לינקער אביסל. אָטאָ, נו!
ס'איז דורכגעגאנגען די לעצטע שערענגע סאָלדאטן. דער
עקראַן באווייזט שוין די, וואָס זײַנען ארויס באגעגענען — די
טריומפירנדיקע בורזשואזיע און די פארצאָרנטע פענעמער פון
די ארבעטער. נאָך איין איבערײס, און אפן עקראַן האָבן זיך
אָנגעצונדן גוואלדיק גרויסע אויסיעס:

סאָלדאטן, זיך פון ארבעטער און פויערימ. מיט
וועמען ווילט איר זײַן פריינט? מיט אייערער און
מיט דער דײַטשישער בורזשואזיע, אָדער מיטן
דײַטשישן און פראנצויזישן ארבעטער? וועט איר
דען גיין דערשטיקן די שטריקנדיקע דײַטשישע
ארבעטער און די אופגעפונטעוועטע סאָלדאטן?

— ניין, מיר וועלן נײַט גיין! — האָט עמעצער אויסגעשריען.
— קיינמאָל אין לעבן נײַט! וויי צום אָפיצער, וואָס וועט נאָר
א פיפס טון אפילע וועגן דעם! — האָבן אנדערע אונטער-
געהאלטן.
ס'האָט זיך אָנגעצונדן די שײַן. באַם עקראַן איז עמעצער
געשטאנען.

ראַטנער? ער וועט זיך מיסטאמע ווידעראמאָל אָנזויפן שיקער-
לאַט, בערנאָכזוועט ער קומען אין קאזארמע און וועט דערגיין די
יאָרן אונדזערע פרידער. מאמעש אן אומגליק מיט אימ. עכ,
ווען איך דערקלייב זיך שוין גיכער אהיימ, קיין פראנקרייך!
דער ערשטער קלונג, דער צווייטער, דריטער. די שיין האָט
זיך אויסגעלאָשן. דער אַרקעסטער האָט אָפגעשפילט די אווער-
טירע. און אָט האָט זיך א העלער סנאָפּ ליכט ארויסגעריסן
פונעם פענצטערל-פון קינאָ-ביידל און באלויכטן דעם עקראן.
אפן עקראן האָט זיך באוויזן אן אופשריפט:

וויאזוי לעבן מיר, און ווי לעבן אונדזערע בא-
לעבאטימ

אין דער פינצטערניש האָט זיך דערהערט עמעצנס א היס-
פּילעסדיקער קאָל:
— אָט קונציק! אָנשטאָט קריסטוסעס לעבן וועט מען אונדז
באוויזן אונדזער לעבן.
דאָס בילד:
בענק, רעסטאָראַנען, פאלאצן, ריכקייט, פארגעניגנס, לוקסוס-
מעשוגאסן.
זאוואָדן און שאכטעס, רונירטע דערפער, הונגער, שמוץ,
אומענטשלעכע ענגשאפט. עפעס אן אַרעמער הינקט איבערן
שניי. זיינע באַרוועסע דארע פיס זינקען טיפ אינעם שניי...
אן איבעריס. אפ איין מינוט איז דער עקראן באלויכטן גע-
וואָרן מיט א העליוויטער שיין. אָבער נאָר אפ איין מינוט.
באלד האָט דער עקראן ווידער אופגעלעבט.
די אָקופאציע פון רור. פראנצויזיש מיליטער.

דער פאלקאווניק איז געוואָרן בלייב ווי די וואנט. ס'האָט
 אים גענומען ווארגן א נייער אסטמע-אַנפאל.
 — און איר, — האָט דער פאלקאווניק שיר ניט אויסגעשריגן
 צו דעם איבערגעשראָקענעם מאיאָר, — איר וועט אָנשטאָט א
 ציילעם זיב מוזן באנוגענען אָט מיט וואָס.
 און דער פאלקאווניק האָט צוגעטראָגן דעם מאיאָר צום סאָ-
 מע נאָז די באוויסטע קאָמפּינאציע פון דריי פּינגער.

קינאַ קאפּויר

זונטיק קומט פאָר אן אָוונט פאר די פראנצויזישע סאָלדאטן.
 לויט אן אָפּמאכ מיט דער קאָמאנדירונג אָרדנט איינ איינער
 פון די בעסטע קינאַטעאטערען איז שטאָט א ספעציעלג סעאנס.
 וועגן דעם האָט מען שוין געמאָלדן אינ די קאזארמעס, און
 דער גאנצער פאָלק האָט מיט אומגעדולד געווארט אפּ דעם
 זונטיקדיקן אָוונט.

עמעס, דער נאָמען פונעם בידד, וואָס מע האָט געדארפט
 דעמאָנסטרירן, האָט שטארק אָפּגעקילט דעם אוילעם. דאָס בילד
 האָט געהייסן „דאָס לעבן פון יעזוס קריסטוס“. נאָר, ווי ס'זאָל
 ניט זײַן, נאָר פּרויז די מעגלעכקייט צו פארברענגען א פאָר
 שאַ אויסער דער קאזארמע-אַטמאָספּער איז שוין אויב קעדן

ס'האָט זיב אָנגעצונדן א שטארק גרויסע ליוסטערע, און דער
 גרויסער זאל האָט זיב שנעל אָנגעפּאקט פול און פול. דער
 בלאַז-אַרקעסטער האָט געשפּילט א לעבעדיקן מארש. די סאָל-
 דאטן האָבן זיב געפּילט זייער פריי.

— קיינ איינ אָפיצער איז ניטאָ אפּן אָוונט! אָט א גליק!
 — כּוואָלט וועלן וויסן, וווּ שיקערט עס אצינד אונדזער

א ציילעם און א... פייג

— נויס, און ווייטער? — האָט אומגעדולדיק געפרעגט דער פּאַלקאָוויק, ווען דער מאַיאָר האָט שוין אזויווי געענדיקט דערציילן. — מיר איז אביסל אומפארשטענדלעך, מאַיאָר, וואָס פאַר אַ באַדייטונג גיט איר צו דערדאָזיקער גאַנצער גע- שיכטע?

— די מייסע איז, הער פּאַלקאָוויק, וואָס דער אָפיצער איז גאָר קיין אָפיצער ניט געווען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אז ס'איז אַן איבערגעטאָנענער סאָלדאַט פון דער צווייטער ראַטע מיטן נאָמען פּאַל איסטי, און דער באַכער מיטן טשעמאָדאן איז איינער פון די רעדלפירער אינעם דייטשישן קאָמיג — קאַרל לענצנער. דער פּאַלקאָוויק האָט זיך אויסגעזידלט צווישן די ציינ.

— פאַרשטייט זיך — האָט דער מאַיאָר גערעדט ווייטער, — מיר האָבן זיי ביי דן אין שטאב פאַרהאַלטן. צו די אַרעסטירטע האָט מען צוגעשטעלט אַ וואכ פון דער פּיטער ראַטע. נאָר...

— ברענג אהער צו מיר די אַרעסטירטע, מאַיאָר. טייקעפּ וועלן מיר דאָ מאכנ אַ פעלד-געריכט. פּאַל איסטי — דערשיסן, פאַר פאַראטן דאָס פּאַטערלאַנד, דעם באַש — אַ שטריקל, פאַר שפּיאַ- נאַזש. און אַיך, מאַיאָר, וועל איך זיך אויסטאַרען אַ ערנ-ציילעם. — אָבער...

— קיינשום „אָבער“, מאַיאָר. איך האָב באַפוילן, דאַרפּ מען טון. — אָבער דערלויבט, הער פּאַלקאָוויק, די אַרעסטירטע זיינען אַנטלאָפּן!

— ווי? זאָגט נאָר נאָכאַמאָק, די אַרעסטירטע זיינען אַנטלאָפּן? טייקעפּ אַרעסטירן די וואכ!.. וועגן די אַנטלאָפּענע מעלדן דער פּאַליציי... זיי מוזן שוין היינט אַרעסטירט ווערן.

מענטשן, ס'האָבן זיך א שאַט געטון דראָונגען און זידלער־מען
אפ דער פּאָליציי.

— וואָס האָסטו זיך צוגעטשעפּעט! מע קען שוין פון זיי א
גאס ניט דורכגיין!

וואָס־זשע בין איך שולדיק, — האָט זיך דער פּאָליציאנט פארענט־
פערט. — איך בין מיר א קליין מענטשעלע. איך טו, וואָס מ'הייסט
מיר. ניין, ניין, יונגערמאן, ווארט נאָר אביסל. איר וועט זיך
בא מיר ניט ארויסדרייען. לאָזט זיך מיט גוטן, אניט קענען זיך
נאָך אָפּזוכן בא מיר האנט־קייטעלעך פאר אייך.

— גייט צו אלדע רוכעס, — האָט דער ארעסטירטער ווידער
זיך א בייזער געטון. — איך טראָג מיט זיך געהיימע פאפירן פארן
שטאב פון פּאָלס.

גוט, איך דעזשורנע־צימער וועט מען פאנאנדערקלייבן, וואָס
פארא געהיימע פאפירן איר טראָגט.

צווישן אוילעם האָט זיך אדורכגעשפארט אן אָפיצער פון
דער פראנצויזישער ארמיי.

— וואָס איז געשען?

— אָט דערדאָזיקער יונג האָט, אפּאָנעם, געטראָגן פּראַקלאַ־
מאציעס אין טשעמאָדאן און זיי צעשאַטן.

— נו, איז וואָס?

— איז וויל איך אימ פארהאלטן. זאָל מען אין דעזשורנע־
צימער פאנאנדערקלייבן.

— טיפעש! — האָט דער אָפיצער אָפּגעהאקט, — דאָס זינען
פאפירן אין שטאב אריין. קומט מיט מיר, יונגערמאן.

דער אוילעם איז זיך פאמעלעך פאנאנדערגעגאנגען, און
דער אָפיצער מיט זיין מיטגייער זינען נעלעם געוואָרן הינטער
די טירן פון שטאב.

די מייסע מיטן טשעמאָדאָן

מירן דאָ איבערלאָזן דערווייל דעם מאיאָר, ווי ער גיט אָפּ מיט הארצ־קלאפעניש דעם פּאַלקאָוויק זײַן באַריכט, און מיר וועלן דערווייל דערציילן וועגן דער פּאַסירונג, וואָס האָט אַרויסגערופּן דעמדאָזיקן עקסטערע באַריכט.

ס'איז געווען אזוי: לעבן די קאַזאַרמעס, וווּ עס זײַנען הייַן און צוריק אַרומגעגאַנגען שפּיקעס און עס זײַנען געווען גע- דיכט צעשטעלט פאַרשטאַרקטע פּאַליציי־פּאַסטנס, ניט ווייט פּונעם אַרײַנגאַנג אין די קאַזאַרמעס איז דורכגעגאַנגען אַ לײַ- טיש־געקליידעטער יונגערמאַן. אין די הענט האָט ער געהאַלטן אַ גראָפּן טשעמאָדאָן פּון קראָקאָדיל־לעדער.

און פּלוצים, פּונקט דעמאָלט, ווען דער מענטש מיטן טשע- מאָדאָן האָט שוין געוואָלט איבערגיין דעם וועג פאַם פּאַלי- צייַשן פּאַסט, האָט זיך דער טשעמאָדאָן אומגעריכט צעעפּנט און ס'האַבן זיך פּון אים גענומען שיטן פאַפּירן. דער יונג האָט זיך אָנגעפּויגן און גענומען פּלינק צונויפּלייגן די פאַפּירן צו- ריק אין טשעמאָדאָן אַרײַן.

ס'איז שוין אָפּער געווען צו שפּעט. מיט דער מינוט איז צו אים צוגעגאַנגען אַ פּאַליצייאַנט.

— יונגערמאַן, זײַט אזוי גוט, באַווייזט, וואָס פאַראַ פאַפּירן

זײַנען עס פאַ אײַך?

— גײט זיך אַהײַן, פּוננאַנען איר זײַט געקומען, — האָט זיך

דער יונג אַ פּיזער געסונ.

— עכ, וואָס האָב איך דאָ מיט אײַך צו רײַדן? קומט אין דע-

זשורנע־צימער, וועלן מיר זיך דאָרט פאַנאַנדערקלייבן.

דערווייל האָט זיך דאָ אָנגעקליבן אַן אוילעם נײַגעריקע

זײַן פארלױרנױט, — איר האָט ניט פארשטאנען מײַן גרונט־
געדאַנק. זעצט זיך אקאָרשט אנדער, פיער, כױעל אײַך נאָרד
אלץ דערקלערן.

— דיִדאָזיקע גאַנצע ליטעראַטור, — האָט פאָרגעזעצט דער
פאָלקאָוויק און זיך אנדערגעזעצט אפּ זײַן לעדערנעם פאָ־
טערשטול, — קומט אָן אינ אונדזערע קאזאַרמעס נאָר דורכ די
באַשעס. דאָס איז פעסטגעשטעלט. מע מוז פארשטאַרקן די שמירע.
מיר מוזן זיך דערשלאָגן, אז קײַן אײַן דײַטשישער שטשור זאָל
זיך ניט קענען דורכשמוגלען אינ אונדזערע קאזאַרמעס. און
אויב עמעצער וועט זיך פאַקן, איז קורצ און גיך און אָן טומל..
איר האָט מיך פארשטאַנען?

— פארשטאַנען, הער פאָלקאָוויק, דיִדאָזיקע אופגאַבע איז
אַבער נישט פון די גרינגע...

— יאָ, נישט פון די גרינגע, אָבער פונדעסטוועגן קען מען
זי אויספילן. געוויס פאַרמאָגן מיר אינ אונדזערע טײַלן אונ־
דזערע אײַגענע פונטאַרעס קאָמוניסטן און קאָמיוניסטן. נאָר אָן
שטיצע פון אויסן, פון די דײַטשן וועלן זײַ קײַן סאַכ אופטון
ניט קענען. כּוּצדעם...

סײַהאָט זיך דערהערט א קלאַפּ אינ טיר, און אינ צימער איז
אַרײַנגעגאַנגען א באַיאָרטער גראָווער מאַיאָר.

— הא, דאָס זײַט איר, מאַיאָר, — האָט אים דער פאָלקאָוויק
באַגריסט, — זיצט. טאַראַן עפעס נײַט?

דער מאַיאָר האָט זיך אויסגעגלייכט:

— כײַהאַב די ערע צו מעלדן...

— דערלױבט, דערלױבט! צו וואָס אזא אָפיציעלקײַט? איך
זעט אײַך, זעצט זיך אנדער און דערציילט אלץ וואָס איר
וויסט.

— הער פאלקאווניק, — איז דעם אדיוטאנט ענדלעך געלונגען
ארויסצופרענגען עטלעכע ווערטער אפ זיך צו פארטיידיקן. —
הער פאלקאווניק, אייער פאָדערונג איז ניט מעגלעך אויסצופילן.
דעם פאלקאווניקס אויגן האָבן זיך אָנגעגאָסן מיט בלוט.
— דערלויבט אייך צו מעלדן, הער פאלקאווניק. קעדיי
ארויסצוטרייבן די באַשעס דארפן זיי דאָך אין פאלק זיין. צום
באדויערן... איז באַ אונדז אין פאלק קיין איין דייטש ניט
פאראן. קיין איינציקער ניט. בלויז פראנצויזן.

דער פאלקאווניק האָט דעם אדיוטאנט אין פאָנעם אריין
א שטעק געטונ א בלעטל.

— און דאָס וואָס איז?

דער האָט אופגעעפנט א שופלאָד אינעם שרייבטיש און
גענומען ארויסווארפן פון דאָרט אפן טיש בלעטלעך און בראָ-
שורן, און ער האָט ווייטער גערעדט, שוין אסאך שטילער מיט
א שטארק העפלעכע און איינצייטיק גיפטיקלעכע טאָן:

— און דאָס וואָס איז? און דאָס?.. צי מיינט איר נישט, אז
אונדזערע סאלדאטן האָבן עס געבראכט מיט זיך פון פראַנ-
קרייך? טוט נאָר גוט א קוק אפ די אונטערשריפטן אונטער
דערדאָזיקער ליטעראטור „דער רורער געגנטלעכער קאָמיטעט
פונעם קאָמוניסטישן יוגנטפארבאנד אין דייטשלאנד“. און דאָ!
לייענט: „קאָמוניסטישע פארטיי פון דייטשלאנד“ און אָט... —
דער פאלקאווניק האָט זיך פארהיקעט...

— „קאָמוניסטישע פארטיי און קאָמוניסטישער יוגנטפארבאנד
פון פראַנקרייך“, — האָט דער אדיוטאנט איבערגעלייענט שוין
מיט אביסל צולאָכעס אין קאָל.

— גוט, גוט, איר מעגט שוין ווייטער ניט לייענען, — האָט
אימ איבערגעריסן דער פאלקאווניק, נישט וועלנדיק ארויסווייזן

דעם אדיוטאנט האָט מען גערופן מוסיע פיער לעבלאָן.
געוויינלעך פלעג אימ דער פּאָלקאָוויק רופן אפ א פּריינטלעכע
אויפן פיער. זיי זיינען געווען ווייטע קרויוויג, און דאָ אינ דער
אַקופירטער שטאָט האָבן זיי געוויינט אינ איינ דירע.

— הער אדיוטאנט, — האָט זיך דער פּאָלקאָוויק אָפּגערוּפּן
צו לעבלאָנען, און דער אדיוטאנט האָט דערפילט, אז דער
איניען וועט זיין אן ערנסטער, האָט ער געמאכט אן אָנגעצויי-
גענעם און שטרענג־אַפיציעלן פּאַנעם.

דער פּאָלקאָוויק האָט טכילעס געוואָלט צוגעבן זיין פּאַנעם
דעם געוויינלעכען רויקן אויסדרוק. ער האָט אָבער א מאכ געטון
מיט דער האנט, צוגעלאָפּן צום אדיוטאנט, און ווארגנדיק זיך
פונעם ווילדן אסטמע־אַנפאל, האָט ער אריינגעשרייען לעבלאָ-
נען סאמע אינ אויער אריין:

— קיין איין באַש זאָל מיר ניט זיין אינ אונדזער פּאָלק!
ארויסטרייבן אלע באַשעס ביזן לעצטן. אריינזעצן אינ דער
מיליטערישער טפיסע! איר פארשטייט?
א קורצער, נאָר האסטיקער לויפ איבערן קאפינעט, און דער
פּאָלקאָוויק שרייט שוין ווידער דעם אדיוטאנט אינ אויער
אריין:

— איר האָט פארשטאנען? פארשטאנען, פרעג איך אים?
צום שווארצן יאָר! וואָס שווייגט איר?

לעבלאָן איז געשטאנען א בלייכער און אן אָפּגעאַסענער
מיט שווייס.

ער האָט זיך געפרוווט עפעס זאָגן, נאָר יעדער פרוּוו
זיינער האָט באַם פּאָלקאָוויק ארויסגערופן אלץ נייע
רעזיכע, אלץ נייע הוסט־אַטאַקעס, באגלייט מיט א פּאַנטאן
ווערטער.

לירנדיקע קאָמיוגישע אופרופּן, אונ או פּונקט וועגן דעם פּירט
זיכ עס איצט א הייסע דיסקוסיע. אונ מע לאדט זיי אויכ איין
זיכ באטייליקן אין דערדאָזיקער דיסקוסיע.

„אין פּאָלק זיינען קיינ באַשעס* ניטאָ“.

דער פּאָלקאָוויק לעראָש איז קראנק אפּ אסטמע. דאָקטוירים
האַבן אים קאטעגאָריש פארווערט זיכ אופרעגן. ווען די דאָק-
טוירים וואָלטן געהאט די רעכט פונ דער העכערער מיליטערי-
שער קאָמאנדירונג, וואָלטן זיי דעם הער לעראָש אומבאדינגט
פארבאָטן זיין א קאָמאנדיר איבערן פּאָלק פונ דער אָקופאציע-
ארמיי, ווייל ס'איז ניט געווען קיינ טאָג, וואָס ער זאָל זיכ ניט
דארפן נעמען צום הארצן פונ דעם „מאָראלישן“ צושטאנד
פונ דעם פּאָלק, וואָס מע האָט אים אָנגעטרויט.

דער פּאָלקאָוויק האָט מוירע געהאט פארן טויט, ער האָט
געוואָלט שטארבן א גענעראל. ער האָט זיכ געסטארעט ניט
ערגערן זיכ, ער איז געווען שטענדיק איינגעהאלטן, גערעדט
מיט א שטיל קאָל, נאָכמאכנדיק דעם פריגאדע-גענעראל, וואָס
האָט אים טאָמיד געדינט פאר א מוסטער. אלץ האָט אָפּער א שיר.
גאָר פארגעסן די אסטמע זיינע אונ דעם פריגאדע-קאָמאנ-
דיר, האָט היינט דער פּאָלקאָוויק לעראָש געהאט א שמועס
מיטן אדיוטאנט פונ פּאָלק אינ א שטארק געהעכערטן טאָג.
ווען דער אדיוטאנט איז אריינגעגאנגען צו זיין שעפּ אינ
קאפינעט, האָט הער לעראָש צווישן איין ווילדן אסטמע-אָנפאל
אונ דעם אנדערן עפעס ביז געוואָרטשעט פאר זיכ, אונ מיט
האסטיקע טריט ארומגעשפאנט איבערן פארקעט.

* די פראנצויזישע נאציאָנאליסטן רופן די דייטשן מיטן צונאָמען „באַש“.

א פאָר שמיר מיטן בערשטל, און א גרויסע פראַקלאמאציע האָט פונעם פעקל איבערגעוואנדערט אפ דער וואנט אָדער אפן פלויט און דער מענטש איז באלד נעלעם געוואָרן אינעם נעפל. איין סאָלדאט האָט פון לאנגווייליקייט געכאפט א קוק אפן פרישן בלאט, וואָס איז אָנגעקלעפט אפן פלויט. — דער שעד זאָל מיכ נעמען, — האָט ער אויסגעשרייען צו זיין כאווער, וואָס איז מיט אימ געגאנגען, — דאָסדאָזיקע פאפיר איז דאָך אפ פראנצויזיש!

בידע סאָלדאטן זינען געבליבן שטיין, און דער ערשטער האָט פאר זיין כאווער איבערגעלייענט אפן קאָל די קאָמונישע פראַקלאמאציע, וואָס איז געווען געדרוקט אפ פראנצויזיש און דיִטש.

פראנצויזישע סאָלדאטן, אייער אָרט איז אין די רייען פון די דיִטשישע ארבעטער. צוזאמען מיטן דיִטשישן פראַלעטאריאט דארפט איר פירן אייער קאמפ קעגן אונדזער אלגעמיינעם סוינע, דעה פורזשואזיע. פרידערט זיך מיטן דיִטשישן פראַלעטאריאט!

דערנאָך, אז דער נעפל איז זיך צעגאנגען, האָט דער פאָסט-שוצמאן (פאָליציימאן) לאנג געקראצט דיִדאָזיקע פראַקלאמאציע פונעם פלויט. און אז בידע סאָלדאטן האָבן זיך דערנאָך אין קאזארמע פאגענט מיט זייערע פאָלק־כאוויירימ, זינען זיי געוויירע גע-וואָרן, אז קימאט אלע האָבן זיי געלייענט דיִדאָזיקע דריִקאָ-

— לאָז צורו, מאמע. וועמען ליגט עס איצט אינזינען? דו
זעסט דען נישט?

„פראנצויזישע סאלדאטן, ברידערט זיכ מיט די ארבעטער!“

גרופעסוויז האָבן די סאלדאטן זיכ ארומגעשלעפט איבערן
שטאָט. זיי האָבן זיכ וויליונגעריש געשטעלט אין פראָנט פאר
די שפּאַגל-אויסגעפּוצטע אָפיצערן, וואָס זיי האָבן באַגעגנט,
און האָבן געוואָרפן שפּאַטישע פליקן אפּ די ארבעטער, וואָס
האָבן ערטערוויז זיכ געקליבן אין רעדלעכ.

אינ דרויסן איז שוין געווען פארנאכטיקטונקל און, דעם
עמעס זאָגנדיק, איז שוין אסאך סאלדאטן היפשלעך נימעס גע-
וואָרן דאָס ארומגיין צווישן מענטשן, וואָס באַציען זיכ צו זיי
מיט טיפער ניט-באהאלטענער סינע.

כוצדעם האָט נאָכ, ווי געוויינלעך אין דער צייט פון יאָר,
א געדיכטער נעפל אינגעהילט די שטאָט, און מע האָט אפּ צוויי
מעטער ווייט נישט געקענט דערקענען קיין מענטשן. באַ אזער-
כע באַדינגונגען האָט שוין דער שפּאַציר קיינשום טאם נישט
געהאט, און די סאלדאטן האָבן מיט באַדויערן זיכ דערמאנט
אָן זייער ניט-לאנג פארלאָזטן פּאַטערלאַנד, וווּ מע רעדט אפּ
פראנצויזיש. נאָר אויב דער נעפל האָט געפּאַטערט די שטימונג
בא די שפּאַצירנדיקע סאלדאטן, האָט ער אָבער עמעצן געהאַלפן
אין דער ארבעט.

אינעם נעפל האָבן זיכ ווי צעשווומענע שאָטנס ארומגע-
שליכט יונגלעך מיט עמערלעך קליי אין האנט און מיט פעקלעך
אונטערן אָרעם. זיי פלעגן זיכ אָפּשטעלן אפּ עטלעכע רעגעס,

א צעפאטלטע, א פארלוירענע און עפעס פארביטערט און מיט
קאס געשרייען.

באלד האָט זיכ פארביי דער מאמען פלינק אדורכגעשארט
דאָס בלאַנד קעפל פון היינריכס שוועסטערל קלארע; דאָס
מיידעלע האָט זיכ האסטיק א יאָג געטונ צום שטוב־צו.

— היינריכ! — האָט זי אויסגעשרייען און זיכ אריינגעריסן
אינ צימער ווי א וויכער, — דו האָסט שוין געהערט, דאָס פראנ-
צויזישע כאיעל האָט פארנומען די שטאָט. מע זאָגט, ס'וועט
ווידעראמאָל זיין א מילכאָמע.

נאָך קלארען איז אויכ אריינגעגאנגען די מאמע. זי האָט
שוין געוואָלט אָנהייבן פארפירן לאנגע טייעס. היינריכ האָט
זי אָבער ניט געהערט. מיט ציטערנדיקע הענט האָט ער גענו-
מען ארופשלעפן אפ זיכ די בגאָדימ און קאמ געטראָפן מיט
די הענט אין די ארבל.

די טיר האָט זיכ ווידער אופגעעפנט און דורכגעלאָזט א
געזונטן כעוורעמאן, וואָס אין זיין אויסזען און היידעכ האָט
מען דערקענט אין אימ א שאכטיאָר.

— היינריכ, איכ האָב שוין, אפאָנעם, פארשפעטיקט. דו ווייסט
שוין אלצ?

— ניין, ניט אלצ. דעם איקער אָבער ווייס איכ. נו, און זוי
האלט עס בא אייכ?

— גיין קענסטו?

— אָט ווי דו זעסט, כ'ביין שוין קימאט גרייט!

— נו, גוט, איכ וועל דיר העלפן. דאָס קעמערל האָט מיכ
געשיקט נאָך דיר. אפן וועג וועל איכ דיר אלצ דערציילן.

— היינריכ, — האָט אימ די מאמע געפרוּווט אָפטשעלן, —

וואהינ לאָזסטו זיכ? דו ביסט דאָך אינגאנצן א קראנקער.

דער שלאָפּ איז אָבער ניט געקומען, און ווי אפּזולאָכעס זינען איבער דער וואנט ארומגעשפרונגען פריילעכע זון-שטראלן און געמאָלט אפּ איר אלערליי געמעלן.

היינריכ וואָלט זיך נאָך לאנג אזוי געוואלגערט אין פעט, ווען ער דערהערט ניט א ראשן פון א מענטשן-מאסע, וואָס דערנענטערט זיך אלץ מער, און איז פונדזשען ענלעך צו דעם פרומען פונעם יאמ.

א ווינט האָט פארטראָגן אהערצו די קלאנגען פון א בלאָז-אַרקעסטער, וואָס האָט געשפּילט א פריילעכע אומבאקאנטן מארש. היינריכ האָט זיך אופגעהויבן מיט די לעצטע קויכעס, ער איז געפאלן פון די פיס, אָנגעכאפט זיך מיט די הענט פאר אלץ, וואָס איז אימ געקומען צו דער האנט, און האָט זיך אזוי צוגע-שלעפט צום פענצטער.

א געדיכטער האמויני האָט פארפלייצט דעם גאנצן טייל פונעם פוסטן פלאץ, וואָס מ'האָט געזען פונעם פענצטער. דער האמויני איז געווען צערודערט, און די געשרייען זינען האָבן זיך דערטראָגן צו היינריכס צימער. דאָס איז געווען דער ראש, וואָס האָט אימ אופגעהויבן פון פעט.

איבער דער קליינער גאס, וואָס גרענעצט מיטן פוסטן פלאץ און וואָס איז אין דער צייט געוויינלעך ליידיק, איז דורכגעלאָפן פריץ אָן א היטל און אָן א פידזשאק. „א מאָדנע זאך, ער פלעג קיינמאָל אזוי פריי ניט פארמאכן זיין קלייטל“, — האָט ער שטאָלץ א טראכט געטון.

ס'האָט זיך אופגעעפנט דאָס הויפּטירל, און היינריכס מאמע האָט זיך באוויזן. היינריכ האָט זי א רופ געטון, נאָר צוליב דעם טומל פון גאס האָט זי היינריכס שוואכ קאָל ניט דער-הערט. זי איז ארינגעלאָפן אין טויער און געפליבן אזוי שטיין

אין יאנוואר 1923

אין אן אנדער צײַט וואָלט היינרייך שטאַלצ זיך שטארק
ניט אָפּגעגעסן דאָס הארצ פון זײַן שלאַפּקײַט.
סאָפּקאַלסטאָפּ איז אסאך אָנגענועמער צו ליגן אין דער וואַ-
רעמער היימ אפּ א רײַנער בעט, איידער פינצטערן פון פרי
בײַז נאכט אין שאכטע, טיפּ אונטער דער ערד אין כאשכעס
און אין איימעדיקער פּײַכטקײַט; פונעם שטיקל ברויט, וואָס
מײַברענגט מיט זיך, ווערט א נאס שטיקל טײַג, און אפּן שאכ-
טיאַר פאלט אָן אלעמאָל פון דער פּײַכטקײַט א שלעכטער און
דויערנדיקער הוסט.

ווי וואלגערט מען זיך אָבער אין בעט אין א צײַט, ווען די
געשעענישן צעוויקלען זיך מיט אזא שנעלקײַט, ווען יעדער
שאָ איז טײַער און יעדער מענטש איז פאר דער אָרגאניזאציע
טײַער! היינרייך שטאַלצ, דער סעקרעטאר פונעם קאָמיונישן
קעמער, אין דער שאכטע 13 №, האָט זיך אזעלכס בעשומיפּן
ניט געקענט דערלויבן, און ער האָט פון צײַט צו צײַט אומזיסט
געפרוּווט אופצוהײַבן זיך פון בעט.

— דער שעד וואָלט זי געמעגט נעמען, אָט די קרענק, — האָט
ער זיך אויסגעזידלט אפּן קאָל, אָפּגעוואָרפּן פון זיך דעם בוך,
וואָס ער האָט געהאלטן, און אויסגעקערעוועט זיך צו דער
וואנט.

די ביבליאָגראַפֿישע סאַרצייכענונג
סינעם בוך און די שרייבער סאר
ביבליאָטעק-קאטאלאָג זינען אַ-
גערוקט אינעם צווייטן טונ דרוק
און אין דעם קארטן-רעפערטואר
טונ דער אוקראינישער ביכער-
פאלאטע.

5-טע דרוק. טונ מעלוכע-פארלאג
קיעוו, האַנדלסטיט גאס, 42 נא
גאסט. 295—3000, 1 דר. זיינ
שטאַטליש 573

MICROFORM

שול און פיִאַנערן-ביבליאָטעק

וו. לווִאוויטש

ווען ס'העלפן ניט
קײַן האַרמאַטן

ײַדיש — מ. ש.

№ 66

דערלויבט פינצט בערוכיש וויכשאפטלעכעסעטאָ-
דעלאַגישע קאָמיטעט פֿון פֿאַלקאָמבילר און ס. ר. ר.
צו באַניצן אײַן די קינערשע ביבליאָטעק.
דערלויבעניש № 160 פֿון 9-טן סענזאַבער 1930.

MICROFORM

צענטראַל אַג
אלוקראַנישע אָפּטיילונג
כאַרקאָו 1931 קיעח

13/60902

שולח
פרימטערן
פרימטערן

№ 66

מזויטש

ווען ס'הערט
ניט קיין
פרימטערן

צמינדעוואס